

тощо. Вінницький конфлікт випадає із загальної тенденції, за якою комерційні структури діють під маскою релігійних, а не навпаки. Тут релігійна за природою організація прагне громадського статусу. Питання – чому?

Можливо, в діяльності Центру є ще якісь проблемні питання, які не виявляють надані документи, але добре відомі учасникам конфлікту. Законом не заборонено державному чиновнику цікавитися ситуацією (а при необхідності і втручатися в неї), в якій функціонують громадські об'єднання. Але це має робитися обґрунтовано і законно. Ми вважаємо, що спонукання громади з боку держави реєструватися як релігійна, а в Україні взагалі не є обов'язковою реєстрація релігійних об'єднань, безпідставна.

Експертний матеріал підготувала докт.філос.н, професор Л.О.Филипович.

4 В 8. ЕКСПЕРТНА ВІДПОВІДЬ ПРЕДСТАВНИЦТВУ МЗС в ОДЕСІ З ПРИВОДУ МЕМОРІАЛЬНОЇ ДОШКИ єпископу Ю. ТЕКУЛЕСКУ

Ознайомившись із мотивом звернення до Академії наук Представництва МЗС в Одесі - прохання Генерального консульства Румунії в Одесі посприяти у встановленні в Ізмаїлі меморіальної дошки на честь єпископа Ю.Текулеску, відповімо наступне.

Армійська єпископія Румунської Православної Церкви була утворена-сформована в канонічному статусі в 1919-1921 роках з кафедрою в місті Алба-Юлія. Єпископи, які очолювали цю кафедру, мали титул інспекторів військового духовенства (єпископи армії). Їм підкорялося все військове духовенство, яке окормлювало різні гарнізони румунських вояків. В 1923-1924 роках цю військову кафедру очолював єпископ Юстиніан Текулеску. 10 березня 1923 року була заснована Білгород-Ізмаїльська єпископія Румунської ПЦ з кафедрою у місті Ізмаїлі. Вона входила до складу Бессарабської митрополії. Очолював її з грудня 1924 року і до своєї смерті 16 липня 1932 року єпископ Ю.Текулеску. Маючи досвід оголошення військового духовенства, владика сприяв формуванню у вірян єпископії велико-румунських орієнтацій.

Під час Другої світової війни Бессарабія була захоплена румунськими військами. В роки входження до Румунії Бессарабії і Буковини на цих теренах активно діяла Румунська Православна Церква, яка була вірною слугою влади країни-анексатора, румун-посібників німецьких фашистів, всіляко сприяла румунізації означених українських теренів. Встановлення меморіальної дошки єпископу Белгород-Ізмаїльської єпископії свідчитиме про якусь правомірність існування в ті роки на означених землях влади Румунії, правомірність відродження тут Румунської Православної Церкви.

Своїм прагненням щодо вшанування Ю. Текулеску консульство Румунії прагне догодити наявним нині ідеологам Великої Румунії, актуалізувати прорумунські орієнтації в деяких поселеннях регіону. Зрозуміло, що цю акцію негативно сприйме домінуюча на Одещині Українська Православна Церква – Церква Московського Патріархату, призведе до міжцерковної ворожнечі в православному середовищі краю. То ж перш ніж звертатися до МЗС України з пропозицією встановлення дошки Ю.Текулеску, румунські владні органи мали б ініціювати вирішення цього питання на міжцерковному рівні – одержати від Московського Патріархату згоду на встановлення цієї дошки румунсько-православному владіці на т. зв. канонічній території цієї Церкви. Неврахування цього може призвести до конфлікту Церков – МоскПЦ і РумПЦ, а то й до погромів-нищень дошки московсько-православними, а відтак з'яви негативних розголосів та ін. Зрештою, визнання за окремими сільськими парафіями права належності до Румунської Православної Церкви спричинить в останньому підсумку вимоги окремих сіл про адміністративне входження їх до складу Румунії, що маємо, наприклад, на Закарпатті.

Своєю діяльністю в роки окупації українських теренів Румунією єпископ Текулску нічого позитивного не зробив також і для українців краю.

То ж встановлення запрошеної меморіальної дошки є необґрунтованим і недоцільним. Воно може призвести до загострення і без того наявного підспудного територіального протистояння між Україною і Румунією, зростання претензій Румунії на деякі райони чи поселення Одеської й Чернівецької областей. Ми не нагадуємо тут, але в душі засуджуємо співпрацю в Другу світову війну Румунії з гітлерівською Німеччиною. Знаємо, що Румунія була слугою світового фашизму, а відтак посоромилася б нагадувати нам, українцям, про свої сліди фашизму на наших теренах навіть уславленням імен тих, хто готував румун до війни разом з гітлерівцями проти України. Не треба давати можливості Консульству за прикладом песика мітити своїми *знаками* ті території, які не є румунськими. Спомином смерті своїх рідних на полях світової війни – батьків і дідусів - ми висловлюємо несприйняття реваншистського румунізму. До того ж, і на румунських теренах є поселення українців. Нам треба й до Румунії висловлювати відповідні претензії, бо ж маємо факти явної румунізації їх.

Для більш ґрунтовної відповіді радили б звернутися до історичних факультетів Одеського чи Ізмаїльського університетів. Певно там на історичних кафедрах є фахівці, які професійно і в деталях досліджують історію Бессарабії, україно-румунські відносини.

Експертну відповідь підготував професор Анатолій КОЛОДНИЙ